

Klantenparticipatie Sociale Dienstverlening | Onderbergen 86 | 9000 Gent
klantenparticipatie@ocmw.gent

Participatieoefeningen met kinderen in armoede: de beleving over de rechten van het kind *2015/2016/2017*

---

1. Auteur(s)

OCMW Gent, Regie kinderarmoede

2. Samenvatting

De psychologische dienst en de vakantiewerking van het OCWM Gent organiseren sinds 2015 jaarlijks een inspraaktraject op de vakantiewerking. De participatieoefening vertrekt vanuit vijf rechten van het kind: recht op onderwijs, op en in gezin, op gezondheidszorg, participatie en vrije tijd. Per recht wil het project met kinderen de actuele situatie bespreken, noden detecteren en peilen naar hun veranderwensen. Het project hanteert drie grote methodieken: een creatieve methodiek, een semigestructureerd groepsgesprek en een vragenlijst. Resultaten over de drie jaren heen tonen gelijkaardige noden en moeilijkheden aan. Kinderen geven enorm veel materiële noden aan, wat wijst op een sterk ervaren materiële deprivatie. Daarnaast merken we sterke emotionele noden op familiaal vlak. Kinderen geven vaak het gemis aan van een familielid, spreken over ruzies en soms ernstig familiaal geweld. Noden op vlak van huisvestiging komen ook jaarlijks aan bod en daarnaast ook de veranderwens om meer vrije tijd in clubverband door te brengen. Een uitgebreid rapport van de bevraging 2016 vindt u in het hoofddocument.

3. Trefwoorden

Kinderarmoede; Rechten van het kind, Gezin, Onderwijs; Vrije tijd; Participatie

Klantenparticipatie Sociale Dienstverlening | Onderbergen 86 | 9000 Gent
klantenparticipatie@ocmw.gent

4. Forum

Voor de bijsturing en het bepalen van de prioriteiten binnen het groeiactieplan kinderarmoede Gent werden de participatieoefeningen op de vakantiewerking ingericht vanaf 2015. Het OCMW Gent wil luisteren naar de stem van kinderen en geeft hen mee sturing aan beleidsplannen. De resultaten leidden tot nieuwe acties en doelstellingen (zie groeiactieplan armoede – ambitie 10 kinderarmoede).

Verwante uitgaven

- ✚ [Participatieoefeningen OCMW Gent – Eva Vandevivere – Gids inspirerende praktijken in verband met kinderarmoedebestrijding in de Belgische steden, POD Maatschappelijke integratie – pg 61-63](#)
- ✚ [Gent tegen armoede. Armoedebeleidsplan Gent 2014 – 2019. Groeiactieplan. Acties in uitvoering 2016 – 2017, Gent, Cel Armoedebestrijding Departement Sociale Dienstverlening OCMW Gent, 2016.](#)

Participatie-oefening met kinderen in armoede

De beleving op de rechten van het kind
2016

Correspondentieadres: eva.vandevivere@ocmw.gent

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Recht op en in het gezin	4
Recht op participatie	9
Recht op basiszorg en hulpverlening.....	12
Recht op en in onderwijs.....	16
Recht op vrije tijd	20
Besluit.....	25

Inleiding

Sinds 2015 is het OCMW Gent van start gegaan met het project 'stem geven aan kinderen in armoede'. Dit werd opgericht om kinderen mee te laten participeren aan het kinderarmoedebeleid. We willen de stem van kinderen en de noden die zij aangeven zo maximaal mogelijk mee opnemen in ons beleid. Het geeft ons idee van de belevingswereld van kinderen in armoede en waar zij mee bezig zijn. De moeilijkheden en veranderwensen die zij aangeven, worden mee opgenomen in het actieplan. Daarnaast hebben de oefeningen als effect dat de kinderen zich gewaardeerd en gehoord voelen wat bij draagt tot de empowerment van de kinderen. De regie kinderarmoede, Psychologische Dienst en vakantiewerking van het OCMW Gent voeren samen dit project uit.

In dit rapport worden de resultaten van de participatieoefening die plaatsvonden in de zomer 2016 weergegeven. Het is een kwalitatieve weerslag die de beleving van de kinderen weergeeft over de diverse thema's die ook in het plan zijn opgenomen (onderwijs, gezin, vrije tijd, gezondheidszorg en participatie). Het geeft de stem van de kinderen weer. Aan elk hoofdstuk worden samenvattend signalen weergegeven en op basis hiervan beleidsaanbevelingen geformuleerd.

Vanuit de regie kinderarmoede, willen we zoveel rekening houden met de resultaten en aanbevelingen binnen dit rapport en we wensen deze signalen ook uit te dragen naar andere relevante beleidsdomeinen en partners. Op die manier kunnen we komen tot een stadsbreed actieplan kinderarmoede dat rekening houdt met de stem van kinderen.

Methode

Doelgroep

Een 50-tal kinderen tussen 8 en 12 jaar namen aan het project deel. De kinderen hebben een actief OCMW-dossier en vormen op die manier een kwetsbare doelgroep. Zowel jongens en meisjes namen deel en de deelnemende kinderen hadden zowel een Belgische als niet-Belgische afkomst.

De kinderen volgden de dagelijkse speelpleinwerking georganiseerd door het OCMW Gent, de pagadder. De Pagadder opent elke schoolvakantie, behalve tijdens het collectiefverlof van het Gentse OCMW en biedt activiteiten aan voor kinderen van 3 tot en met 15 jaar. De kinderen die zich kunnen inschrijven zijn kinderen van cliënten en personeel van het OCMW.

De kinderen worden tijdens de zomervakantie op het plein bevraagd. De kinderen kennen elkaar dus en dit zorgt voor een veilig klimaat. De kinderen blijven ook in hun vertrouwde omgeving aangezien de onderzoekers naar het plein komen. Ook dit zorgt voor meer veiligheid. Een gunstige werkrelatie wordt mede gecreëerd doordat de beroepskrachten, die dagelijks aanwezig zijn op de vakantiewerking, ook tewerkgesteld zijn op de psychologische dienst van het OCMW en zij reeds een vertrouwensrelatie hebben met de kinderen. Dit vertrouwen werd aan de onderzoekster doorgegeven.

Methodologie

In de zomervakantie van 2016 zijn er 12 focusgroepen doorgedaan. Elke focusgroep behandelde een van de rechten van het kind die ook opgenomen zijn in het groeiactieplan kinderarmoede van het OCMW. De focusgroepen werden begeleid door een psycholoog.

Per recht (onderwijs, op en in gezin, gezondheidszorg, participatie en vrije tijd) wordt met de kinderen de actuele situatie besproken, noden gedetecteerd en gepeild naar hun veranderwensen. Drie grote methodieken worden gehanteerd.

1. Vooreerst wordt een creatieve methodiek gehanteerd. Kinderen krijgen potloden, stiften en papier om hun huidige situatie en ideale situatie weer te geven (zie figuur 1). Ze kunnen tekenen en neerschrijven hoe zij hun situatie beleven en wat ze in de toekomst wensen. Deze tekeningen en weergaven worden dan verder als basis gebruikt om een gesprek te hebben rond de verschillende thema's.
2. Ten tweede wordt gebruik gemaakt van een groepsgesprek. Via een semi-gestructureerd interview wordt naar de beleving van de kinderen gepeild en worden noden en veranderwensen in kaart gebracht. Een psycholoog leidt het proces en stelt waar nodig bij- en richtvragen. Aan de groep wordt gevraagd naar elkaar te luisteren en elkaar te laten uitspreken, ook dit werd door de procesbegeleider bewaakt.
3. De kinderen van 9 tot 12 jaar vulden ook een korte vragenlijst in over het desbetreffend thema. Een tiental vraagjes worden beantwoord op een 3-puntenschaal; gaande van 'ja', een beetje/soms, tot 'nee'. Ook de antwoordmogelijkheid 'ik weet het niet' werd voorzien. Voorbeeldvragen uit de vragenlijst zijn: mijn thuis is een leuke plek om te wonen (recht op en in gezin), ik durf opkomen voor mezelf (recht op participatie), ik voel me goed in mijn vel (recht op basiszorg en hulpverlening), ik wordt gepest op school (recht op en in onderwijs).

Vorbereiding

1. Het ontwikkelen, verzamelen en klaarleggen van materiaal:
  - Vragenlijsten afdrukken voor kinderen van het vierde, vijfde en zesde leerjaar
  - Kleurpotloden/stiften...
  - (Grote) papieren bladeren
  - Telkens blad met thema om thema voor de kinderen te visualiseren.
  - Lokaal
  - Opnameapparatuur
2. De kinderen werden in de ochtend/ voormiddag geselecteerd voor deelname aan de oefening.

Verloop sessies

De sessies verlopen via een vaste structuur. Er wordt telkens gewerkt met twee leeftijdsgroepen om rekening te houden met het ontwikkelingsniveau van de kinderen. Een groep van 8-10 jaar een groepje van 11-13 jaar. Er wordt gestart met een kennismaking. De kinderen kennen elkaar al van op de vakantiewerking. Dat de kinderen elkaar al kennen is een grote meerwaarde voor het project en zorgt ervoor dat het project zo goed werkt. Er heerst een veilig klimaat in de groep om open met elkaar te spreken over moeilijke thema's. Daarna wordt het opzet en doel van de oefening aan de kinderen geduid en worden samen een aantal afspraken gemaakt (alles wat gezegd wordt is vertrouwelijk, we luisteren naar elkaar, laten elkaar uitspreken..). Na deze kennismaking en algemene duiding van het project, wordt het thema (één van de rechten van het kind) geïntroduceerd. Bij de oudste groep wordt eerst de vragenlijst afgenomen en daarna starten zij met de creatieve methodiek waarop het groepsgebesprek volgt. Bij de jongste groep wordt onmiddellijk aan de slag gegaan met de creatieve methodiek. De gesprekken duren telkens ongeveer een uur. Alle kinderen zijn op elk moment vrij de oefening te verlaten en niet meer deel te nemen. Dit wordt ook duidelijk aan hun meegedeeld.

Aandachtspunt: de interviewer dient alert te zijn voor gevoelige thema's/moeilijkheden bij de kinderen, indien nodig moet er nazorg geboden worden en moeten moeilijkheden gesignaleerd worden aan een van de beroepskrachten op het plein. Het is belangrijk alert te zijn voor signalen die de kinderen geven.

Resultaten

---

1. Recht op en in het gezin

Uit analyse van de vragenlijst, de interviews en tekeningen kunnen vier prioritaire noden, signalen of belevingen gedestilleerd worden. Familiaal geweld, verlangen naar gezinshereniging, huisvestiging, en materiële noden. De thema's worden hieronder besproken. Naast deze signalen en noden, geven kinderen in de vragenlijsten ook aan dat thuis een fijne plek is om te wonen (71.4%) en dat ze hun ouders kunnen vertrouwen (85.7%).

	Ja	Een beetje / soms	Nee	Weet ik niet
Mama vaak thuis	1 (14.3%)	5 (71.4%)	1 (14.3%)	0

Papa vaak thuis	1 (14.3%)	1 (14.3%)	5 (71.4%)	0
Ouders maken vaak ruzie	2 (28.6%)	1 (14.3%)	42.9%	1 (14.3%)
Thuis is een leuke plek om te wonen	5 (71.4%)	2 (28.6%)	0	0
Thuis spelen met broer/zus	2 (28.6%)	2 (28.6%)	14.3%	0
Vaak ruzie maken met broer/zus	5 (71.4%)	3 (42.9%)	0	0
Eigen kamer	2 (28.6%)	0	5 (71.4%)	0
Thuis komen veel mensen langs	1 (14.3%)	5 (71.4%)	1 (14.3%)	0
Kan vertrouwen op ouders	6 (85.7%)	0	1 (14.3%)	0
Helpen met huishoudelijke taken	3 (42.9%)	3 (42.9%)	0	1 (14.3%)

Tabel 1: resultaten vragenlijst recht op en in gezin.

1.1 Materiele noden

Opvallend is dat alle kinderen via de verschillende bevestigingsvormen materiele noden aangeven. Deze noden variëren van multimedia en dure spullen tot het kunnen deelnemen aan buitenschoolse activiteiten (ballet..) en de wens geld te hebben voor betere accommodatie.

Figuur 4: Kindertekeningen recht op en in gezin (v.l.n.r.): 1. “ik wil heel rijk zijn en geld geven aan de arme en soms dingen voor mezelf en ik wil een eigen kamer kopen. Ik wil gewoon iedereen gelukkig.” 2. “En ik zou blij zijn als er geen zwervers meer bestonden.” 3. “En een waterpistool, ik wil een nieuwe huis en eigen kamer.”

1.2 Huisvestiging

Bijna alle geïnterviewde lagerschoolkinderen geven aan dat zij in een appartementsgebouw wonen, dat blijkt ook uit de meeste tekeningen en interviews. De kinderen zeggen vaak last te hebben van lawaai die de burens maken of van medehuisgenoten. Dit maakt het voor hen moeilijk om te slapen ‘s nachts of zich op hun huiswerk te concentreren. Merendeel van de ondervraagde kinderen zou graag een eigen kamer hebben. Uit de vragenlijst blijkt dat 2 op de 7 kinderen een eigen kamer hebben, de andere 5 kinderen delen een kamer met een familielid.

Ter illustratie uit het groepsgesprek:

Kind 1: Zes kindjes ook. En als mijn broer gaat trouwen en weggaat dan krijg ik misschien mijn eigen kamer.

Kind 2: Wij hebben maar 1 kamer

Interviewer: Jullie hebben maar 1 kamer en iedereen slaapt dan op 1 kamer?

Kind 2: Ja

Interviewer: Je mama, je papa, jullie twee

Kind 2: En nog een andere zus

Figuur 3: Kindertekeningen recht op en in gezin (v.l.n.r.): 1. Er is een appartementsgebouw getekend en 4 personen. 2. Een appartementsgebouw.

1.3 Familiaal geweld

Een thema dat heel sterk naar voren komt is ruzies en geweld binnen het gezin. Dit wordt duidelijk aangegeven door tekst en tekeningen, zie bijvoorbeeld figuur 1. Tevens tijdens het groeps gesprek komt het thema 'familiaal geweld' frequent naar voren. Enkele kinderen vertellen dat hun vader henzelf en/of hun mama slaat. Kinderen stellen de vraag of vaders hun moeder al dan niet mogen slaan. Ruzie maken of geweld was bij vele kinderen ook de reden waarom hun ouders uiteen gingen. Kinderen zijn dikwijls zelf slachtoffer en getuige van de ruzies en het geweld. Op de vragenlijst duidt 43% van de kinderen aan dat hun ouders vaak ruzie maken. Allen maken een beetje tot vaak ruzie met broer/zus.

Figuur 1: Tekeningen bij het thema 'recht op en in gezin'. Kindertekeningen (v.l.n.r.): 1. "ik woon in Malem. Mijn vader komt veel langs en maakt directruzie. Ik woon hier." Tekening: twee woningen met een garage en twee wagens. 2. "mijn mama en ik wonen samen met mijn broertjes en kleine zus. Ik mis heel erg mijn papa". Daarbij wordt de gezinssamenstelling getekend: met links een mama met kleine kinderen ernaast. Rechts staat de papa ne de oma getekend. Tekening: verdeeld in twee delen. Links hoe de gezinssamenstelling is bij de mama (appartementgebouw met 1 zus en 1 mama) , en rechts de gezinssamenstelling bij de papa (een huis, 2 zussen, 1 papa, 1 stiefmama) . 3. Tekening is in tweeën gedeeld. Links staat het huis van de moeder en rechts de thuissituatie bij de vader.

1.4 Gezinsshereniging

Kinderen praten en tekenen heel frequent over een familielid dat ze missen en graag meer willen zien. Enerzijds leeft een deel van de kinderen met gescheiden ouders. De scheiding heeft als gevolg dat ze gescheiden zijn van een vader of moeder en dit zorgt voor een gemis. Anderzijds heeft een deel van de kinderen familie in het buitenland. Familieleden die nog in het land van herkomst van hen of hun ouders wonen. Kinderen geven aan deze te missen en graag meer bij hen te zijn.

Ter illustratie uit het interview:

1. Interviewer: Bij wie woon jij het meest?
 Kind 1: bij mama
 Interviewer: En vind je dat goed of wil je dat anders?
 Kind 1: anders
 Interviewer: En wat zou je het liefst willen
 Kind 1: dat mijn mama en mijn papa terug samen zijn
 Kind 2: ik wil dat ook
 Kind 3: ik ook

2. Interviewer: Zijn er nog kindjes die dat herkennen dat er familie woont in een ver land?
 Kind 1: Ikke, in Ghana
 Kind 2: Ikke in Marokko
 Interviewer: En jouw oma en opa?

Kind 3: mijn papa zijn mama is dood en mijn mama haar papa is dood

Interviewer: En de anderen?

Kind 3: Die leven nog

Interviewer: In Marokko of in België?

Kind 3: In Marokko

Interviewer: En jij mist die soms?

Kind 3: ja, mijn opa die woont in Turkije maar oma is dood en als haar wil zien dan moet ik op reis gaan of bel ik haar soms

Figuur 2: Kindertekeningen 'recht op en in gezin'. (v.l.n.r.) 1. "Ik zou blij zijn als mijn papa terug thuis zou komen", 2. "(...) portemonee. En ik wil dat mijn opa dichterbij woont dat ik hem wil zien."

Conclusie

Een van de meest aangehaalde onderwerpen bij de kinderen zijn de **materiële noden**. De materiële deprivatie bij kinderen in armoede wordt dagdagelijks gevoeld en hier hebben kinderen duidelijke veranderwensen. De kinderen wensen meer mogelijkheden en toegang tot sport en verenigingen. Daarnaast wensen ze extra speelgoed zoals een pop of een waterpistool of multimedia. Ze geven ook aan geld te willen om de huisvesting te verbeteren of om uit te delen aan behoeftigen. Ten tweede gaven kinderen aan nood te hebben aan **beter huisvesting**. Bijna alle kinderen wensten een ander huis, minder lawaai van de burens, meer ruimte voor zichzelf, een eigen kamer en een tuin. Het derde grote gespreksonderwerp betrof het verdriet en gemis dat gepaard gaat met het afwezig zijn van een of meerdere familieleden. Kinderen moeten heel vaak een familielid missen omdat de ouders gescheiden zijn of omdat door migratie naar België familieleden in het gezin van herkomst wonen. Tot slot geven kinderen aan dat ze frequent getuige en/of slachtoffer zijn van intrafamiliaal geweld. Kinderen hekelen deze ruzies en het geweld en wensen thuis minder dergelijke voorvallen.

Wanneer we acties opzetten voor kinderen in armoede, moeten we dus rekening houden met de materiële noden. We moeten ouders in armoede beter ondersteunen zodat zij aan de materiële basisbehoeften van hun kind kunnen voldoen. We moeten inzetten op activering bij ouders, aangezien arbeid het gezinsinkomen aanzienlijk kan verhogen. We kunnen daarnaast blijvend inzetten op het helpen drukken van kosten en het aanvullen van het inkomen van ouders. Er moet voldoende aandacht gaan naar het grondrecht kwaliteitsvolle huisvesting. De woonsituatie

(ouderdom van het huis, achterstallig onderhoud, de grootte van het huis/ appartement) heeft een enorme invloed op andere levensdomeinen van kinderen. Zo heeft het een invloed op de gezondheid (denk maar aan slechte ventilatie, schimmel, etc.), maar ook op schoolprestaties (kinderen moeten geconcentreerd huiswerk kunnen maken) en op hun emotioneel welbevinden (bijvoorbeeld stress door overbezetting). Het groeiactieplan moet ook het emotioneel welbevinden van kinderen in een gezin verhogen. Kinderen moeten geholpen worden met de stress die zij ervaren. Heel vaak ervaren kinderen ook angsten en lijden zij psychisch onder de ruzies en het geweld thuis. Daarnaast missen kinderen met een migratieachtergrond ook dikwijls familieleden in hun land van herkomst.

2. Recht op participatie

Vragenlijst

Een derde van de kinderen geeft aan dat ze op school hun mening vragen. Twee derde van de kinderen durft op te komen voor zichzelf. Thuis wordt naar 1 op 3 van de kinderen geluisterd en bij meer dan de helft van de kinderen wordt thuis naar hun mening gevraagd.

	Ja	Een beetje/ soms	Neen	Weet ik niet	Niet aanwezig	Geen antwoord
Op school vragen ze naar mijn mening	3 (33.3%)	5 (55.6%)	1 (11.1%)	0	0	0
Ik zit in de leerlingeraad op school	4 (44.4%)	1 (11.1%)	3 (33.3%)	0	1 (11.1%)	0
Thuis wordt er geluisterd naar me	3 (33.3%)	4 (44.4%)	1 (11.1%)	0	0	1 (11.1%)
Thuis wordt er naar mijn mening gevraagd	5 (55.6%)	1 (11.1%)	2 (22.2%)	1 (11.1%)	0	0
Ik weet naar wie ik terecht kan als ik mijn mening wil uiten	2 (22.2%)	4 (44.4%)	0	2 (22.2%)	0	1 (11.1%)
Grote mensen luisteren naar mij	4 (44.4%)	4 (44.4%)	1 (11.1%)	0	0	0
Mag jij dingen zelf beslissen?	1 (11.1%)	6 (66.7%)	2 (22.2%)	0	0	0
Ik vind het belangrijk dat mensen naar mij luisteren	4 (44.4%)	4 (44.4%)	1 (11.1%)	0	0	0
Ik durf opkomen voor mezelf	6 (66.7%)	1 (11.1%)	2 (22.2%)	0	0	0

Thema's die aan bod komen

Personen die luisteren

Uit de interviews blijkt dat veel kinderen bij hun ouders (of 1 ouder) en leerkracht terecht kunnen. Veel van de ondervraagde kinderen kunnen ook bij vrienden en andere familieleden gaan als ze het

gevoel hebben dat ze willen praten met iemand. Een geïnterviewde geeft aan dat er geluisterd wordt naar hem / haar door de buurt of de bureu.

“Wie luistert er naar jou?

-soms mensen

en wie bedoel je dan?

-mijn vader, mijn vrienden, mijn zus en broer

en bij jou?

-mijn mama, mijn broer, frieten (wat ik eet), papa, mijn zus, mijn vriend, mijn andere zus, mijn andere broer.

En zij luisteren allemaal naar jou?

-ja

Ok, en bij jou?

-oma en opa, thuis, vriend, papa, mama, mijn zus”

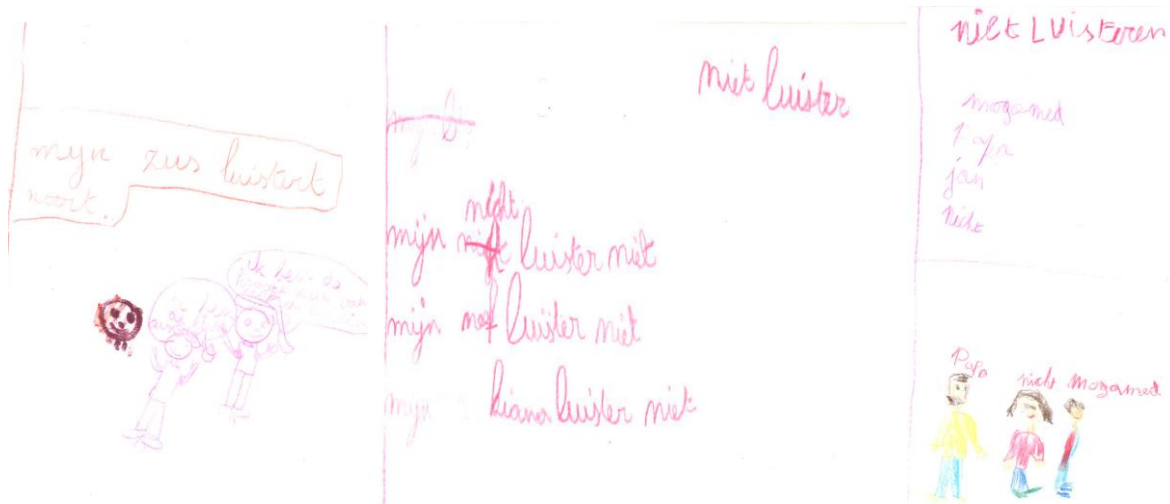
Op de tekeningen werd er door de kinderen vaak aangegeven (geschreven) wie er naar hen luistert:

Kindertekeningen: (v.l.n.r.)

1. “mijn vriendin luister, mijn mama luister, mijn juf luister, mijn papa luister, mijn tataka luister, mijn meester luister, Lidia luister.”
2. “luisteren: mama, meester Timoti en Toenchai.”
3. “De juf luistert altijd. Mijn mama luister naar mijn en mijn papa ook. Mijn grote zus Evelien luister altijd naar mij. Mijn twee nichtjes Ina is 1 jaar e mijn tweede nicht heet Laura.”

Ook uit de tekeningen blijkt dat kinderen het gevoel hebben dat er niet naar hen geluisterd wordt door bepaalde personen, bijvoorbeeld hun zus, Mohamed, papa, jan, nicht, neef en/of Kiana.

Kindertekeningen: (v.l.n.r.)

1. "mijn zus luistert niet"
2. Mijn nicht luistert niet. Mijn neef luistert niet. Kiana luistert niet."
3. Kolom met als titel 'niet luisteren' "Mohammed, papa, Jan, nicht."

Meebeslissen over....

77.8% van de ondervraagde kinderen zegt dat zij vaak tot soms mee mogen beslissen thuis. Vaak is dat over wat ze thuis zullen eten of welke kleren ze zullen aandoen. Een geïnterviewde zegt te sparen voor een hoverboard, een andere zou graag meer beslissen over de dingen die hij / zij doet. Iemand zou minder straf willen omdat hij / zij elke dag straf krijgt thuis. Op het einde van het gesprek zei iemand dat hij / zij meer op de tablet wou spelen.

Wat de ondervraagden graag ander willen: meer beslissen op school, krijgen wat ze willen, een lievere school (dit kind geeft aan gepest te worden), meer praten met vrienden op school, meer toiletten op school en meer spelen op school.

ik wil beslissen op school
 ik wil dat mijn ouders meer voetbalschoenen kopen

Kindertekening:

"Ik wil beslissen op school. Ik wil dat mijn ouders meer voetbalschoenen kopen."

Zelfbeeld

11.1% geeft aan dat zij het niet zo belangrijk vinden dat er geluisterd wordt naar hen, 88.8% vindt van wel. 66.7% van de ondervraagde kinderen durft opkomen voor zichzelf, 11.1% durft dit soms, en 22.2% durft dit niet.

Eén kindje geeft aan gepest te worden op school:

"en op school, luisteren ze op school naar jou?"

-neen

en wil je dat veranderen?

-ja

wat zou je dan willen veranderen op school?

-dat ik een lieve school heb

Heb je nu geen lieve school?

-nee

en waarom niet?

-omdat ze mij pesten

en wat doen de leerkrachten?

-niets"

Conclusie

De thema's die bij dit kinderecht naar boven komen zijn: ten eerste de mensen die wel en niet luisteren naar de kinderen, ten tweede de zaken waar zij mee en meer willen over beslissen (materiële noden, mee en meer beslissen over het eten thuis en op school) en als laatste het zelfbeeld van de kinderen.

Alle kinderen, buiten 1 ondervraagde, hebben het gevoel dat minstens 1 van hun ouders en enkele vrienden naar hen luisteren. Toch blijft het zo dat kinderen ook het gevoel krijgen van sommigen die zij lief hebben (bijvoorbeeld een gezinslid of een vriend(in)) dat zij niet luisteren, ook al wenst het kind dat wel. Slechts 22,2% van de bevroegde kinderen heeft het gevoel dat zij bij iemand terecht kunnen als zij hun mening willen uiten. Die gevoelens hebben een invloed op het zelfbeeld en het psychisch welbevinden. Het ontstaan van het negatieve zelfbeeld heeft natuurlijk een weerslag op de verdere ontwikkeling van het kind.

Net omdat kinderen deze negatieve emoties ervaren moeten zij het gevoel krijgen en hebben dat zij ergens en/of bij iemand terecht kunnen. Het is sociaal rechtvaardig dat ook kinderen in armoede leren opkomen voor hun eigen mening en dit moet dan ook weerspiegeld worden in het beleid. Er wordt dan ook getracht om kinderen en jongeren een stem te geven in het Gentse beleid. Andere werkingen moeten geïnspireerd worden om hetzelfde te doen, want kinderen in armoede moeten empowered worden om op te komen voor zichzelf en op onder andere deze manier kunnen ze hun zelfbeeld opkrikken. Het is ook een meerwaarde voor de jongeren dat zij aan beleids –en/of organisatorische participatie doen. Kinderen en jongeren laten mee participeren en laten meedenken geeft hen de kans om zelf stappen verder te zetten in hun leven, vanuit de dingen die zij zelf als belangrijk ervaren. Het is belangrijk dat de organisaties en diensten in Gent zich bewust zijn dat participatie van kinderen en jongeren in het belang is van de kinderen, maar ook voor hun werking een verrijking is.

3. Recht op basiszorg en hulpverlening

Vragenlijst

	ja	Een beetje / soms	Neen	Weet ik niet	Geen antwoord
Vaak naar de dokter	5 (55.6%)	3 (33.3%)	1 (11.1%)	0	0
Naar de tandarts gegaan?	7 (66.7%)	0	2 (22.2%)	0	0
Als je ziek bent, zorgen je ouders dan voor je?	7 (66.7%)	0	2 (22.2%)	0	0
Samen eten thuis?	8 (88.9%)	0	0	0	1 (11.1%)
Als je je niet goed voelt, kan je er dan over praten met iemand?	3 (33.3%)	3 (33.3%)	3 (33.3%)	0	0
Ik ben tevreden over de manier waarop mijn leven loopt	4 (44.4%)	1 (11.1%)	4 (44.4%)	0	0
Ik voel me goed in mijn vel	7 (66.7%)	2 (22.2%)	1 (11.1%)	0	0
Ik ben net zo goed als de andere kinderen	4 (44.4%)	2 (22.2%)	3 (33.3%)	0	0

Thema's die aan bod komen

Wat doen bij ziekte?

Van alle ondervraagde kinderen gaf 11% aan dat zijn niet naar de dokter gaan. 89% van de kinderen gaat wel of soms naar de dokter. 66.7% gaat naar de tandarts, 1/5de van de kinderen gaat niet naar de tandarts. Tijdens de interviews komt vooral naar boven dat de kinderen bij ziekte een thermometer en/ of medicamenten kregen van hun ouders.

Kindertekeningen: (van boven naar onder)

1. "Naar de huisdokter gaan en een beetje naar mijn mama gaan of een leuk filmpje kijken." Op de tekening staan er die meisjes en mooie kledij.
2. "Ik ga naar de dokter. Ik ga soms slapen."

“Nu mogen jullie tekenen of opschrijven wat jullie doen als je pijn hebt of als je ziek bent, of je mag het ook vertellen.

-in ons bed liggen

-ik ook (want zijn zussen)

-ik ook maar niet vaak. Soms.

-als ik ziek ben, ga ik in mijn bed liggen.

En gaan jullie dan naar de dokter als jullie ziek zijn?

-ja

-Ja, en dan siroop

-als ik ziek ben ga ik altijd naar de dokter ofwel mijn gaar mijn mama mij pijnstillers halen. Mijn mama wil dan dat ik in mijn bed ga liggen.”

Geestelijke gezondheid

“-ik vind het niet leuk om iets te bespreken als ik boos ben, dan kan ik niet zo goed praten.

Dus als je boos bent kan je niet zo praten met je mama. En kan je daarna goed praten?

-ja dan wel, maar ik wil niet meer. Het dat niet meer zo’n goed moment

Ahn ja, dus je vindt het dat niet meet zo een goed moment. En vind je mama dat ook?

-nee, maar ik vind dat gewoon niet zo leuk.

En kan je het dan met iemand anders bespreken?

-nee, het is moeilijk om erover te praten.

Je vindt het moeilijk om erover te praten.

-nee en dat is niet leuk

je kan gewoon niets zeggen. En als jij boos bent of droevig bent, naar wie ga jij dan?

-dan ga ik naar boven.”

Zoals bovenstaand fragment zijn er nog meerdere fragmenten uit de interviews waaruit blijkt dat sommigen moeilijk met hun verdriet kunnen omgaan en bij niemand terecht kunnen om erover te praten. Eén kind heeft een niet-alledaagse oplossing voor als hij / hij zich verdrietig of boos voelt: *“wij hebben thuis een verdrietige en boze hoek. Als we boos zijn moeten we in de boze hoek en komt mijn mama vene kijken als we boos zijn en komst ze ons helpen en als we verdrietig zijn komt mijn mama met ons praten. We hebben een papiertje aan de muur dan kan je met een stift of een krijt erop kleuren of tekenen als je boos bent.”* Een ander kind vertelt: *“ik gooi met dingen. Als ik kwaad ben op mijn zus, dan scheur ik haar papier, maar dat weet ze niet. (haar tekeningen). Ja, ik voel met beter als ik met dingen gooi.”*

45% van de kinderen is tevreden met de manier waarop zijn/haar leven loopt, evenveel is hier niet blij mee en dit tast hun zelfvertrouwen – en zelfbeeld aan. 66.7% voelt zich goed in zijn vel. 44,4% van de kinderen voelt zich net zo goed als de andere kinderen, 22.2% voelt zich soms of een beetje zo goed als de andere kinderen. En 1/3de van de ondervraagde kinderen voelt zich niet even goed al de andere kinderen.

Tijdens de bevragingen in de zomervakantie vroeg de interviewster waar de kinderen blij van worden. Deze dingen waren: gaan zwemmen, naar het circus gaan, geen rommel, speelgoed, op de iPad kunnen spelen, geen ruzie met mijn zus, een koptelefoon hebben, op uitstap gaan en vrede.

Voeding

Bij de meeste van de ondervraagde kookt mama thuis. Uit de interviews blijkt dat de kinderen vaak helpen met het bereiden van een maaltijd. 88,9% van de kinderen geeft aan samen te eten thuis. Maar uit de interviews blijkt dat sommige kinderen ook apart eten:

“En eten jullie allemaal samen, dus samen met je mama, papa en broers of zussen?

-nee, mijn mama en mijn papa zijn niet meer samen

-ik eet altijd op mijn kamer

-ik mag samen eten en Playstation spelen.

-bij mij is dat niet zo, want mijn mama gaat altijd werken in de fabriek.”

“Wat maakt jou blij als je ziek bent?

-een snoepje! Of een pannenkoek of tv kijken

Dus eigenlijk lekker eten maakt je blij als je ziek bent. Zijn er nog dingen die je blij maken?

-mijn pet, dat is mijn gelukspet.

-als ik ziek ben, komt mijn vriendin bij mij spelen en dat vind ik heel leuk.”

Klimaat binnen het gezin

Niet alle kinderen hebben een gezin waar alle gezinsleden thuis wonen. Een kind vertelt tijdens een interview dat zijn broer is Steevliet zit. Uit een ander interview omtrent het kinderrecht ‘basiszorg en hulpverlening’ blijkt dat ook bij kind x haar/zijn broer en zus ook in Steevliet zitten. Twee zussen vertellen dat hun mama een nieuwe vriend heeft. Een ander kindje vertelt dat zijn papa een nieuwe vriendin heeft en dat dit nu zijn stiefmoeder is. “Ik kom niet goed overeen met mijn papa en mijn stiefmoeder. Mijn papa pakt mijn nek vast en stampst mij tegen de muur”. Een ander kind vertelt dat haar/zijn broer en zus in Ghana wonen.

Ook uit deze gesprekken blijkt dat de kinderen een gezinslid missen hierdoor en/of de sfeer thuis niet altijd even goed is.

Materiële noden

Kinderen geven ook binnen dit thema materiële noden aan. Die financiële armoede komt ook hier boven. Kinderen geven aan speelgoed te willen, een heel mooi groot huis, een eigen kamer, geen burens, een uurwerk waarop er spelletjes kunnen gespeeld worden, een Kidizoom,

Conclusie

Kinderen geven aan dat het soms moeilijk is thuis over gevoelens te praten. Er wordt wel meestal voor hen gezorgd als ze ziek zijn, minder wordt er ook naar de dokter gegaan. Ook binnen dit thema komen materiële noden naar boven en het gemis van een hecht gezin.

De ontwikkeling van het zelfbeeld van het kind is volop bezig en tegelijk ook heel fragiel. 1/3de van de ondervraagde kinderen voelt zich niet even goed als de andere kinderen. Hierbij ervaren veel kinderen stress en heerst er niet altijd een rustig klimaat binnen het gezin (gemis van familieleden, geweld, nieuwe relaties van ouders). Bij de opmaak van het volgende groeiactieplan dient dan ook bij het kinderrecht ‘basiszorg en hulpverlening’ rekening gehouden te worden met acties die het emotioneel welbevinden van kwetsbare kinderen kunnen verhogen. Er moet aan de kinderen een veilige haven kunnen geboden worden waar zij terecht kunnen als zij verdrietig of kwaad zijn.

Volgens het ‘Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting’ vormen de moeilijke leefomstandigheden op verschillende domeinen (huisvesting, leefomgeving, tewerkstelling, financieel...) een belangrijke verklaring voor de slechte gezondheidstoestand van mensen die in armoede leven en voor de vastgestelde gezondheidsverschillen. Tijdens de overlegbijeenkomsten over gezondheid georganiseerd door het Steunpunt tot bestrijding van armoede, werd ook telkens weer in herinnering gebracht dat armoede de gezondheid sterk aantast. Actoren in de strijd tegen armoede pleiten er dan ook voor om preventie op het vlak van gezondheid erg breed te zien en in te zetten op een verbetering van de leefomstandigheden van mensen in armoede.¹ Bij de ondervraagde kinderen blijkt wel dat zij bijna allen naar de dokter gaan indien zij ziek zijn (uitgebreid aanbod en lage toegankelijkheid van wijkgezondheidscentra in Gent kan deels hiervan de oorzaak zijn), maar ook heel vaak thuis (door de mama) medicatie toegediend krijgen. In het groeiactieplan kinderarmoede 2017 dient er blijvend voor worden gezorgd dat kinderen via andere actoren dan hun ouders, toegang hebben tot basiszorg en hulpverlening. Dit kan door bijvoorbeeld acties te organiseren op scholen, in de wijk of in buurtcentra. Het blijft belangrijk dat er in het algemene armoedebeleidsplan van het OCMW Gent aandacht wordt gegeven aan het onderwerp (van toegankelijke) gezondheidszorg. Ouders en gezinnen dienen steeds geïnformeerd blijven over de voordelen die zij kunnen verkrijgen.

Kinderrecht 4: Recht op en in onderwijs

Enquêtes

	Ja	Een beetje / soms	Neen	Weet ik niet	Geen antwoord
Leer van alles op school	9 (81.81%)	1 (9.1%)	1 (9.1%)	0	0
School is belangrijk voor werk later	11 (100%)	0	0	0	0
Ik word eerlijk behandeld op school	5 (45.5%)	2 (18.2%)	2 (18.2%)	1 (9.1%)	1 (9.1%)
Alle kinderen worden eerlijk behandeld op school	3 (27.3%)	2 (18.2%)	3 (27.3%)	1 (9.1%)	2 (18.2%)
Bij een vraag helpt de juf/meester	10 (91%)	0	1 (9.1%)	0	0
De toiletten op school zijn proper	1 (9.1%)	5 (45.5%)	4 (36.4%)	0	1 (9.1%)
Als ik een probleem heb, kan ik bij iemand praten op school	6 (54.5%)	1 (9.1%)	2 (18.2%)	0	2 (18.2%)
De speeltijden zijn leuk	7 (63.6%)	2 (18.2%)	1 (9.1%)	0	1 (9.1%)

¹Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting,. *Bestaat er een gezondheidskloof?: feiten en cijfers*. Laatste aanpassing: 03/04/2015. Laatste geraadpleegd op 24/02/2017. via: http://www.armoedebestrijding.be/cijfers_gezondheid.htm#Medische%20preventie

Gepest afgelopen jaar	5 (45.5%)	0	5 (45.5%)	0	1 (9.1%)
Gepest via internet afgelopen jaar	1 (9.1%)	0	7 (63.6%)	1 (9.1%)	2 (18.2%)

Thema's die aan bod komen

Pesten

Bijna de helft van de ondervraagde kinderen geeft aan gepest te worden op school. Eén ondervraagde wordt online gepest.

In het eerste interview verteld een kind dat hij / zij zelf zijn vriend pest:

“Heb jij veel vriendjes?

-ja, keiveel vriendjes. Soms heb ik dan een vriendje die ik keiveel pest.

Jij pest iemand?

-ja mijn vriend he

En pesten ze jou ook?

-mijn vriend pest ik. Ik spring dan soms in zijn nek en doe hem dan keiveel pijn.

Maar dat mag toch niet. En pesten ze jou ook dan?

-soms”

In een ander interview vraagt de interviewster: “pesten ze jou dan op school?” was het antwoord:

“-nee ze pesten niet, maar ze plagen. Soms doen ze dat voor de lol, en dan lach ik mee. Maar dan weet ik dat het een grapje was. Maar soms doen ze dat expres. Maar dat is niet zo veel.

- De kinderen op mijn school zijn heel vervelend. Als ik boos ben, ga ik die in elkaar slaan. Dat kan ik niet tegen de juf zeggen, omdat de juf toch niets gaat doen, dus ga ik het zelf oplossen door te slaan. En ze plagen omdat ik de enigste zwarte ben.”

Het leven op en na school

“wij krijgen veel huiswerk in het 2de. We krijgen bijna 10 bladzijden om te rekenen -Ik maar 2.”

82% van de kinderen geeft aan dat zij van alles leren op school. Alle kinderen geven aan dat school belangrijk is om te kunnen werken later. Minder dan de helft van de kinderen (45.5%) vindt dat hij/zij eerlijk wordt behandeld op school. Bij 91% van de kinderen helpt de juf of meester bij een vraag, bij de overige 9% niet. De kinderen vinden de leerkracht die ze hebben een fijne persoon. Veel kinderen vertellen dat zij af en toe gestraft worden op school, soms vinden ze dit terecht en vaak ook onterecht. Maar 9.1% van de kinderen geeft aan dat de toiletten altijd proper zijn. Meer dan 60% geeft aan dat de speeltijden leuk zijn. 63,3% vindt de speeltijden leuk, 18,2% van de bevroegde kinderen vindt de speelplaats soms leuk. In de interviews komt naar voor dat de kinderen graag een dier zouden willen hebben op school, een grotere speelplaats of een grote glijbaan.

Kindertekening:

1. "Spelen wordt ik ☺ (blij / gelukkig)."

In 1 interview vertelt iemand dat de turnleerkracht hem bij zijn nek pakte en hem duwde tegen de muur met zijn hoofd. Twee kinderen vertellen dat ze net van school zijn veranderd, of dit zullen doen.

De kinderen vertellen aan de interviewster dat het vak 'taal' moeilijk is voor hen.

"Voor jou is taal moeilijk

-voor mij ook. Ik kom eigenlijk half uit Iran en ik kan niet zo goed taal. Voor mijn mama is 7 op 10 of 8 op 10 al goed, want ik spreek niet zo heel goed Nederlands.

Maar jij spreekt toch heel goed Nederlands?

-maar ik vind het moeilijk om te articuleren

-voor mij ook want ik spreek twee talen.

Dat is natuurlijk niet gemakkelijk als je twee alen spreekt

-ik spreek ook twee talen

-ik spreek ook verschillende talen"

Vriendschappen

Over dit thema werd er in het algemeen niet zoveel gesproken. De kinderen praatten positief over de vriendschappen die zij hebben op school. Die vriendschappen zij met enkele of met meerdere personen. Eén geïnterviewde zegt helemaal geen vrienden te hebben. Een kind vertelt dat hij/zij naar een verjaardagsfeestje mag gaan. In de interviews wordt er gezegd dat er vriendjes bij de kinderen thuis spelen.

Conclusie

Over het algemeen kunnen we vaststellen dat de kinderen de school wel een fijne plek vinden. Elk kind vindt school belangrijk om te kunnen werken later, bijna alle kinderen vinden de speeltijden leuk en slechts enkele vakken worden als 'moeilijk' bevonden. Veel kinderen geven aan dat zij de Nederlandse taal niet machtig genoeg zijn, maar zij kunnen vaak wel meerdere talen spreken vanwege hun opvoeding. Kinderen vertellen wel dat zij gepest worden en de school heeft ook voor hen een straffend karakter. Kinderen hebben nog steeds het gevoel dat alle kinderen op school eerlijk behandeld worden.

Bij de opmaak van het nieuwe groeiactieplan kinderarmoede blijft het belangrijk rekening te houden met de sociale uitsluiting en het pestgedrag die kinderen in armoede ervaren op school. Uit onderzoek blijkt dat kinderen in armoede meer kans hebben om gepest te worden dan kinderen met een gemiddeld sociale economische status. Dat kan ten eerste leiden tot deklassering (het niet kunnen opnemen of verliezen van betekenisvolle sociale rollen zoals bijvoorbeeld het maken en

behouden van vriendschappen) en brengt kinderen en mensen in armoede vaak in een sociaal isolement en leidt soms zelfs tot sociale uitsluiting.² Dit kan ten tweede leiden tot het gevoel dat kinderen ongelijk behandeld worden. Het is belangrijk dat toekomstige en de leerkrachten van nu hier zich bewust van zijn en oog hebben voor pestgedrag van andere kinderen en dat pestgedrag ook actief aanpakken en oplossen. Daarnaast dienen leerkrachten verder te reflecteren over het eigen gedrag tegenover kwetsbare doelgroepen. De rol van het CLB en de Gentse brugfiguren is hierbij cruciaal.

Het laatste aandachtspunt is de taalachterstand die de kinderen ervaren. Taalachterstand kwam in ons onderzoek vooral naar boven bij anderstalige kinderen waarbij de moedertaal niet het Nederlands is. Toch treft taalachterstand niet alleen de groep van anderstaligen. Volgens Kind en Gezin “staat taalachterstand los van een specifieke taal, bijvoorbeeld het Nederlands. Het heeft te maken met onvoldoende taalvaardigheid. In het Unicef Report Card 8 van het Innocenti Research Centre uit 2008 staat: ‘Onderwijsachterstanden hangen sterk samen met de gezinsachtergrond en zijn zelfs meetbaar vóór de start van de formele schoolopleiding. De woordenschat van driejarige van hoger opgeleide ouders is vaak dubbel zo groot als deze van kinderen van armere, lager opgeleide ouders. Tegen de leeftijd van 15 is de kans dan ook groot dat de kinderen van hoger opgeleide ouders een hoger diploma behalen.’ Duidelijk is dat taalachterstand niet alleen een link heeft met anderstaligheid, maar vooral met de socio-economische positie van gezinnen”³. Acties omtrent taalontwikkeling (van anders – en niet- anderstaligen) dienen opgezet te worden. Een goede taalontwikkeling heeft invloed op het welbevinden van kinderen en op de relaties die kinderen met andere personen aangaan. Het is goed voor hun emotionele en intellectuele groei.

---

²Koning Boudewijnstichting, *communicatiedraaiboek: analyse*. 2012, laatste geraadpleegd op 24/02/2017 via <http://www.communicerenmetarmen.be/2-analyse>

³ Kind En Gezin, (S.D.) *Visietekst Nederlands*. Laatst geraadpleegd op 07/03/2017 via <http://www.kindengezin.be/img/visietekst-nederlands.pdf>

Kinderrecht 5: Recht op vrije tijd

Enquêtes & thema's die aan bod komen

Hobby of speelgoed

	ja	Een beetje / soms	Neen	Weet ik niet
Sport	1 (25%)	2 (50%)	1 (25%)	0
Muziekinstrument	1 (25%)	25%	2 (50%)	0
Tekenles	0	0	4 (100%)	0
Lezen boek /strip	1 (25%)	2 (50%)	1 (25%)	0
Dansen	0	2 (50%)	2 (50%)	0
Leren over geloof	0	1 (25%)	3 (75%)	0
taalles	0	0	4 (100%)	0
turnen	0	1 (25%)	3 (75%)	0
gamen	2 (50%)	0	1 (25%)	1 (25%)
Geen hobby	0	0	4 (100%)	0

Een kindje zegt dat / zij tennist. Een andere ondervraagde zegt tijdens de interviews dat hij / zij slaatjes kweekt en zijn / haar papa daarbij helpt. Wat blijkt uit de interviews is dat veel kinderen de tijd doorbrengen door te gamen (op een spelconsole, een tablet of gsm), door televisie te kijken of door te spelen met speelgoed (met een elektrische wagen of bij vrienden).

Kindertekeningen: (v.l.n.r.)

1. Er staan twee getunedede wagens getekend, maar daarboven de geschreven woorden "mini pp" en "Porsche SP".
2. Er staat een huis met drie mensen in getekend. Ernaast staat er een appartementsgebouw. De geschreven woorden zijn: "ga ik naar mijn vriendin zijn huis".
3. Er is een televisie met afstandsbediening getekend.

Tijdens de interviews is gebleken dat veel kinderen samen spelen met hun broer(s) en / of zus(sen).

"Ga jij ook bespreken wat je hebt getekend?

-ik ga met de bus. Ik kijk tv, ga eten, voetbal spelen.

wow, voetbal spelen. Doe je dat thuis of in een club?

-thuis

En doe je dat dan samen met vriendjes of met broer of zus?

samen met mijn broer"

Uitstap naar ....

	ja	Een beetje / soms	Neen	Weet ik niet
Een tentoonstelling in Gent	3 (75%)	0	0	1 (25%)
Een optreden	4 (100%)	0	0	0
Een bibliotheek	4 (100%)	0	0	0
Een toneel	4 (100%)	0	0	0
Een pretpark	3 (75%)	1 (25%)	0	0
Een restaurant	3 (75%)	0	0	1 (25%)
Met mama en papa een uitstap	1 (25%)	1 (25%)	2 (50%)	0
Een café	2 (50%)	0	2 (50%)	0

Enkele kinderen gaan af en toe naar een 'zwempark'.

"Zijn er nog dingen waar je blijer van zou worden al je dat zou kunnen doen?"

-Ik koop McDonald's, popcorn, frietjes, milkshakes en hamburgers.

En kan je dat doen met je mama en je papa?

-jawel, elke dag.

Ga je elke dag of wil je elke dag gaan?

-ik wil elke dag gaan. Ik ga soms eens."

ALS IK THUIS BEN SPEEL IK MET MIJN
BROER EN MET MIJN KLEINE ZUS. EN KIJK
IK OOK SOMS TV. EN BIJ MOOI WEER
GA IK NAAR DE PARK OF ZEE.

Kindertekening:

1. "Als ik thuis ben, speel ik met mijn broer en met mijn kleine zus. En kijk ik ook soms TV. En bij mooi weer ga ik naar de park of zee.

Mijn buurt....

	ja	Soms / een beetje	neen	Weet ik niet
Straat is leuk	2 (50%)	1 (25%)	1 (25%)	0
Buurt is leuk	1 (25%)	0	3 (75%)	0
Huizen zijn mooi	2 (50%)	0	2 (50%)	0
Straten en voetpaden zijn proper	2 (50%)	1 (25%)	1 (25%)	0
Parken om te spelen	4 (100%)	0	0	0
Leuke mensen om te praten	3 (75%)	1 (25%)	0	0
Ik kan tram/ bus nemen	4 (100%)	0	0	0
Veilig wandelen	3 (75%)	0	1 (25%)	0
Veilig fietsen	4 (100%)	0	0	0
Gaan naar winkels in de buurt	4 (100%)	0	0	0

Veel kinderen doen ook activiteiten buitenshuis zoals gaan lopen of fietsen in de buurt.

Kindertekeningen: (v.l.n.r.)

1. Schommels in een park

2. Een jongen die rondloopt in een park. Er zijn gele bloemen, wolken en regen getekend.

Alle ondervraagde kinderen spelen buiten in een park in de buurt.

“En speel je soms buiten?

-ja, in een park dicht bij ons thuis.”

ander kindje

“en heb je thuis een tuin?

-nee

Ga je daarom naar het park?

-ja”

“en ben je al eens naar het park geweest met mama?

-ja

Naar welk park ga je dan?

-we hebben naast ons huis een park

En dan wat zou je nog kunnen veranderen in je buurt?

-ik vind de schommels niet leuk, want dit is alleen voor baby's. Ik wil 1 schommel houden voor baby's en schommels voor groten”

Dit is een foto van een tekening van een meisje die haar dagbesteding beschreef

VAN MAANDAG TEN ZONDAG
 MAANDAG GA IK NAAR WACHTEBEKE
 HET ZWEMBAD ER ZIJN VEEL ZWEM-
 -BADEN. EN DINSDAG KIJK IK
 MET MIJN GROTE ZUS NAAR
 NETFLIX. EN WOENSDAG GA IK NAAR
 MIJN PAPA. DONDERDAG DOE
 IK EIGENLIJK NIETS.
 VRIJDAG KIJK IK SUPERLANG
 TV. EN ZATERDAG GA
 IK NAAR IKEA EN ZONDAG
 DOE IK OOK NIETS

Kindertekening:

1. "Van maandag ten met zondag. Maandag ga ik naar Wachtebeke. Het zwembad er zijn veel zwembaden. En dinsdag kijk ik met mijn grote zus naar Netflix. En woensdag ga ik naar mijn papa. Donderdag doe ik eigenlijk niets. Vrijdag kijk ik superlang tv. En zaterdag ga ik naar Ikea en zondag doe ik ook niets."

Materiële noden

Ik zou heel graag willen dat ik in een villa ga wonen, en dat er meer veiligheid is

POP
 een hoverboard
 een Barbie
 IK wil Panos
 IK wil naar Engeland
 IK wil een konijn

Kindertekeningen: (v.l.n.r.)

1. "Ik zou heel graag willen dat ik een villa ga wonen en dat er meer veiligheid is."
2. "Pop. Een hoverboard, een Barbie, ik wil Panos, ik wil naar Engeland, ik wil een konijn."

In de interviews vertellen de kinderen dat zij in een villa willen gaan wonen, veiligheid willen, een hoverboard, een Barbie en een konijn willen, naar de Panos en naar Engeland gaan. Een kindje vertelt dat hij graag zou willen voetballen in een voetbalclub.

Conclusie

Bij de ondervraagde kinderen is de vrijetijdsbesteding in georganiseerd verband eerder beperkt. Slechts een enkeling is ingeschreven in een sportclub (tennis). Wat algemeen gesteld kan worden, is dat deze kinderen en hun ouders wel allemaal de weg gevonden hebben naar de vakantiewerking van het OCMW. Veel kinderen besteden hun vrije tijd door te gamen en tv te kijken of door buiten te spelen. Alle ondervraagde kinderen gaan vaak spelen in de parken in hun buurt samen met hun broer(s) en / of zus(sen), doch vindt 3/4de van de kinderen hun buurt niet leuk.

Ook bij dit kinderrecht moeten we vaststellen dat kinderen nog steeds materiële noden hebben. Een kind wil in een villa wonen, een ander wenst een barbiepop.

Het blijft belangrijk dat we de participatie aan vrijetijdsinitiatieven van kinderen in armoede blijven vergroten. Initiatieven als de 'UiTPAS' blijven in Gent van groot belang. Verder moet er blijven worden gewerkt aan het verlagen van de drempels van het georganiseerde vrije tijdsaanbod want deelname aan vrije tijd heeft blijvende effecten op het latere gedrag en attitude van kinderen. Netwerk Tegen Armoede heeft in een projectverslag van 2002 de drempels naar het georganiseerde vrijetijdsaanbod onderzocht. De belangrijkste drempels waren: de kostprijs, kinderen en ouders voelen zich niet welkom, mobiliteit, gebrek aan duidelijke informatie, onaangepast aanbod – wantrouwen in verband met begeleiding en een té beperkt aanbod van betaalbare vakantiekampen. Bij dit onderzoek blijkt dat de voorstellen tot verandering dicht bij onze acties liggen: kostprijs van deelname aan activiteiten beperken (door onder andere de UiTPAS), een aanbod organiseren voor klein en groot, betere bekendmaking van het aanbod (acties in samenwerking met de Jeugddienst), activiteiten organiseren in de buurt, goede begeleiding, zoveel mogelijk organiseren zonder inschrijving op voorhand (bijvoorbeeld de vakantiewerking van het OCMW waar men zich enkel jaarlijks moet registreren) en ouders bij het aanbod betrekken.⁴

Ook voor het bestuur van de stad Gent blijft het belangrijk om aan te tonen dat de parken in Gent kindvriendelijk moeten zijn, omdat veel kwetsbare kinderen daar hun vrije tijd besteden.

---

⁴ Netwerk Tegen Armoede (2002). *Projectverslag armoede en vrijetijdsbesteding voor kinderen en jongeren*. Laatst geraadpleegd op 07/03/2017 via: http://netwerktegenarmoedebe.webhosting.be/documents/Cultuur_dossier_Centrum-Kauwenberg_Vrijetijdsbesteding-voor-kinderen-en-jongeren.pdf

Besluit

Dit belevingsonderzoek was specifiek op zoek naar de ervaringen en belevingen van kinderen in armoede in Gent. Door diverse onderzoeksmethodes vertelden de kinderen over hun leefsituaties. In volgende alinea zullen nog kort de belangrijkste thema's besproken worden. De bevindingen kunnen niet gegeneraliseerd te worden aangezien de groep bevraagde kinderen niet representatief is voor alle kinderen die in armoede opgroeien. Los daarvan zijn de belevingen van deze groep kinderen relevant en dient er maximaal rekening te worden gehouden met geformuleerde noden.

De hoogste nood die kinderen in armoede ervaren is de materiële nood. Uitgebreider zien we dat er een materiele deprivatie⁵ is in vergelijking met leeftijdsgenootjes uit een hogere economische klasse. Hierdoor kunnen deze kinderen zich wellicht niet optimaal ontplooiën of niet volwaardig deelnemen aan leeftijdsspecifieke activiteiten. Hier aansluitend ervaren kinderen daardoor een ongelijkheidsgevoel wat een negatief effect heeft op hun emotionele, psychische, en sociale ontwikkeling.

Het tweede belangrijke punt is de familiale situatie waarin de kinderen opgroeien. Veel kinderen groeien op bij 1 ouder en bij de meeste is de woonaccommodatie te klein waardoor men dicht bij elkaar moet leven. Veelal missen de kinderen een gezins-en/of familielid, al dan niet woont deze persoon in het buitenland. Binnen het gezin is er vaak ruzie. Enkele kinderen hebben te maken met ernstig familiaal geweld. De meeste kinderen dromen van een alleenstaand huis, een eigen kamer of een tuin om in te spelen.

De kinderen besteden veel van hun vrije tijd buiten, in parken. De meeste geven aan ook af en toe te gaan zwemmen in de Gentse zwembaden. Andere spelen graag binnen met spelconsoles zoals een Ipad of een Playstation of kijken vaak televisie. De meeste zijn niet aangesloten bij het reguliere jeugd- of sportwerk. De kinderen hebben vrienden maar praten er heel weinig over. De meeste van hun vrije tijd spenderen ze met hun broer(s) en / of zus(sen).

De school vinden de kinderen een fijne plek, maar het heeft vaak een straffend karakter. De kinderen geven aan dat zij gepest worden op school, dit bijvoorbeeld omwille van huidskleur.

Het laatste, maar niet onbelangrijke punt, is het emotioneel en het psychisch welbevinden van de kinderen in armoede. Veelal voelen kinderen stress bij hun leefsituatie en voelen zij zich niet gesteund en begrepen door volwassenen. Zij voelen dat hun situatie anders is dan andere kinderen, maar zij verwoorden dit anders.

---

⁵ Materiële deprivatie houdt in dat mensen zich bepaalde gangbare standaarden of leefgewoontes in de maatschappij niet kunnen veroorloven. Ze worden met andere woorden geconfronteerd met grote hinderpalen om een aanvaardbare levensstandaard aan te houden. De EU-SILC-enquête maakt gebruik van de volgende negen componenten om te bepalen of iemand te maken heeft met ernstige materiële deprivatie: 1) tijdig betalingen verrichten, 2) één week vakantie per jaar nemen, 3) om de twee dagen vlees/kip/vis eten, 4) onverwachte uitgaven doen, 5) een telefoon aanschaffen, 6) een kleurentelevisie aanschaffen, 7) een wasmachine aanschaffen, 8) een wagen aanschaffen en 9) de woning degelijk verwarmen. Wanneer iemand zich minstens vier van deze negen items niet kan veroorloven, kunnen we zeggen dat er sprake is van ernstige materiële deprivatie.

Bron: FOD Economie AD Statistiek. 15/10/2015. *Persbericht: materiële deprivatie*. Laatst geraadpleegd op 10/03/2017 via http://statbel.fgov.be/nl/binaries/PERSBERICHT%20materiele%20deprivatie%20SILC2014_tcm325-273946.pdf